

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1939

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ} Α.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"
46 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46
ΑΘΗΝΑ II

ΕΥ. Α. ΠΙΣΚ. Κ. Ε. Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

του τελικού σκοπού, τίποτε δὲν εἶναι τυχαῖο, θά-
 ηταν εὐεργετικώτατο γιὰ τὴ βισσιτικὴ καὶ τσα-
 ατσούλικη γενιά μας, καὶ θάφινε βαθειὰ ἴχνη
 τῆ μουσικῆ μας παραγωγῆ. Κρίμα πὺν ἡ εὐ-
 ριμία πῆγε χαμένη.

Ἐπειτα ἀπὸ τὰ μεταφυσικὰ ὕψη τοῦ Βάγνερ,
 ο θίασος τῆς Κρατικῆς Ὀπερας τῆς Φραγκφούρ-
 ης ἀποχαιρέτησε τὸ ἀθηναϊκὸ κοινὸ μὲ τὸ ἀρι-
 πούργημα τοῦ Μότσαρτ, τοὺς «Γάμους τοῦ Φί-
 κκαρο». Ἀτυχή ἐμπνευση καὶ ἀνεξήγητη ἀπὸ
 ἴερους ἑνὸς τόσο σοβαροῦ θίασου. Τόσο ὁ Βά-
 γνερ, ὅσο καὶ ὁ Μότσαρτ, ἀπαιτοῦν εἰδικευμένους
 αλλιτέχνες, καὶ εἶναι ἀδύνατο νὰ φαντασθεῖ κα-
 ρεῖς τὸν ἴδιον ἠθοποιὸ νὰ παίξει τὴ μιά μέρα τὸν
 Μίμε καὶ τὴν ἄλλη τὸν σερκίνητα καὶ πολυμή-
 ρανο Φίγκκαρο. Γι' αὐτὸ, μὲ ὅλες τὶς ἀγαθές του
 προθέσεις, δὲν κατώρθωσε ὁ θίασος νὰ μᾶς ἀ-
 ρήσει μὲ τὴν ἐντύπωση πὺν εἶχαμε ἀπὸ τὶς πα-
 ριστάσεις τῆς Τετραλογίας.

ΑΥΡΑ Σ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Πλάτωνας: «Συμπόσιο (ἢ γιὰ τὸν Ἔρωτα)».
 Λογοτεχνικὴ μετάφραση, εἰσαγωγή καὶ ση-
 μειώσεις Δημήτρη Φωτιάδης.

Ἐπειρὸ ἀπὸ τὸ μεγάλο θόρυβο πὺν σήκωσε
 ἡ ἐρμηνευτικὴ ἐκδοσὴ τοῦ «Συμποσίου» ἀπὸ τὸν
 λειμνηστο Συκουτρή, φυσικὸ εἶναι νὰ ὑποδέχε-
 ται μιά κάποια δυσπιστία καὶ ἐπιφύλαξη κάθε
 σχετικὴ καινούργια ἐργασία. Τὸ γεγονός ὁμως
 εἶναι ὅτι ὁ θόρυβος ἐκεῖνος, πὺν κυρίως ὀφείλε-
 ται στὴν ἀρχαία πολεμικὴ τῶν ἀντιπάλων τοῦ
 πλουδαίου φιλόλογου, συνετέλεσε στὴν ὑπερεκτι-
 μιστὴ ἀφ' ἑνὸς τῶν φιλολογικῶν ἀρετῶν τῆς ἐρ-
 μασίας του, καὶ ἀφ' ἑτέρου στὸ σκέπασμα τῶν
 μεγάλων μειονεκτημάτων τῆς — πὺν αὐτὰ καὶ
 ἰόνα ἔπρεπε νὰ χτυπηθοῦν: ἐννοῶ τὴν κακορ-
 μίζικη μετάφραση, πὺν θὰ μένει μοναδικὸ, μιά
 καὶ προέρχεται ἀπὸ κείνον, πρότυπο κακαιοθη-
 νίας ἀνάμεσα στὶς ὅσες ἔχουμε ἀξιόλογες μετα-
 ρράσεις τῶν Ἑλλήνων. Μιά λοιπὸν κι' ἀκού-
 τηκε, κι' ἔγινε τόσοσ θόρυβος καὶ γνωρίστηκε
 — τόσοσ ἀργά; — τὸ «Συμπόσιο» στὸ τόπο μας,
 κείνο πὺν χρειάζόταν ἦταν μιά ἄρτια λογοτε-
 ρνικὴ μετάφρασή του. Τὴ μετάφραση τούτη, τὸν
 ἴθλο τοῦτο μπορῶ νὰ πῶ, πέτυχε ὁ Φωτιάδης,
 ἐπὶ τὸ ἔργο του, πὺν ἀποσπᾶ τὸν πρῶτο καὶ
 θερμότερον ἔπαινο.

Ὁ φιλόλογος σκέπτεται κατὰ ἕναν τρόπο πὺν
 ὀν νομίζει γιὰ τὸν πιὸ σωστό, μὰ πὺν δὲν εἶναι
 τὰρὰ ἡ συνισταμένη τῶν ἀδυναμιῶν του: «Ἐγώ,
 λέει, δὲν εἶμαι ἐκεῖνος πὺν θὰ σηκώσῃ τ' ἀνά-
 τημά του δίπλα στὸν Πλάτωνα καὶ θὰ μπορέσῃ
 νὰ κάμῃ στὴ γλῶσσα μας τὸ ἀριστούργημα πὺν
 εἶχαμε αὐτὸς στὴ δική του. Ἡ δική μου δουλειά
 εἶναι νὰ ἐρμηνεύσω, καὶ νὰ ἐρμηνεύσω, καὶ πάλι
 νὰ ἐρμηνεύσω, καὶ νὰ μὴν παύω ἐρμηνεύον-
 τας παρὰ σὰν πάσῃ καὶ ἡ πνοή μου, ἀδιάφορο
 ἴν ὑπάρχη ἢ ὄχι ἀνάγκη ἐρμηνείας: — φτάνει
 τοῦ ὑπάρχουν ἢ γενικὴ ἔννοια καὶ οἱ εἰδικές
 μέθοδες τῆς ἐρμηνείας, πὺν στὴν ὑπαρξή τους

ὀφείλω κι' ἐγὼ τὴ δική μου ὑπαρξή: δὲν ἀνα-
 πνέω παρὰ ἐρμηνεία. Ἀντικρύζω τὸ ἔργο στὴν
 πολυπλοκώτατη συνθετικότητά του σὰν ἔργο σο-
 φίας καὶ ὁμορφιάς (τουλάχιστον ὅπως ἐγὼ
 ἀντιλαμβάνομαι τὴ σοφία καὶ τὴν ὁμορφιά, δη-
 λαδὴ σύμφωνα μὲ τὴ δική μου ἐρμηνεία), κι'
 αὐτὴ τὴ σοφία κι' αὐτὴ τὴν ὁμορφιά ἔχω προσο-
 ρισμό καὶ καθῆκον νὰ τὴ δείξω στοὺς πολλούς,
 στοὺς ἄλλους, πρᾶγμα πὺν δὲν μπορεῖ βέβαια
 νὰ γίνῃ παρὰ μὲ τὴν ἐρμηνεία. Ἀποσυνθέτω
 λοιπὸν τὴ σύνθεση, ἀνατέμνω τὴν ὁμορφιά, δια-
 μελίζω τὸ σῶμα, κατακερματίζω τὴν ἀχραντὴν
 ἐνότητα, καὶ δείχνω μὲ τὴν ἐρμηνεία τὴν ὁμορ-
 φιά τῶν μερῶν του: ἐννοεῖται πὺν ἔτσι δὲ μένει
 τίποτε μῆτε ἀπὸ τὴ ζωὴ, μῆτε ἀπὸ τὴν ὁμορφιά
 τοῦ ὅλου στὴ συνθετικὴ του ὑπόσταση, ἀδιάφο-
 ρο! Παρ' ὅλη τὴν ἐρμηνευτικὴ ἐργασία μου, εὐ-
 τυχῶσ παραμένει τὸ ἀχραντὸ σῶμα, ἀθυσπό-
 στατο καὶ ἀκέραιο παρὰ κάθε ἀνάλυση, μένει τὸ
 ἀπροσκόνητο φῶς σ' ὅλη τὴ λάμψη του γιὰ τὰ
 μάτια ἐκεῖνου πὺν θὰ τ' ἀνικρύσῃ μὲ μιά ψυ-
 χικὴ προδιάθεση.»

Ὁ λογοτέχνης ὁμως ἀλλιῶτικα, φυσικά, θὰ
 σκεφτῆ: «Ἐγὼ μπροστά μου, λέει, ἔνα λογο-
 τεχνικὸ ἀριστούργημα πὺν ζῆ μιά ζωὴ δική του
 ἀδιάφθορη μέσα σιτὴ δική του τὴ γλῶσσα. Σὰν
 ἄνθρωπος μὲ κλασικὴ μὀρφωση ἀρκετὴ, μπορῶ
 νὰ χαρῶ καὶ τὶς ιδέες του καὶ τὴ λογοτεχνικὴν
 ὁμορφιά του στὴ γλῶσσα του. Ἄν θελήσω ὁμως
 νὰ κάμω καὶ τοὺς ἄλλους, πὺν δὲν ἔχουν τὰ μέ-
 σα νὰ τὸ διαβάσουν στὴ γλῶσσα του, νὰ τὸ χα-
 ροῦνε, δὲν ἀρκεῖ ἡ φιλολογικὴ δουλειά τῆς ἐρ-
 μηνείας. Ἄν ἀρκοῦσε αὐτὴ, τότε θὰ περῖττενε
 κι' ἡ μετάφραση, γιὰτὶ, δεδομένου ὅτι ἡ αἰσθη-
 τικὴ κτλ. ἐρμηνεία ἔχουν καθαρά ὑποκειμενικὴν
 ἀξία, ὅ,τι πρέπει νὰ κάμω ἐγὼ εἶναι μόνο νὰ
 σημειώσω κάτω ἀπὸ τὸ κείμενο μίας-μίας λέξης
 τὴν ἐρμηνεία καὶ τὰ οὐσιωδέστερα ἱστορικά κτλ.
 σχόλια. Ἐκεῖνο ὁμως πὺν ἔχει τὴν πρῶτην ἀξία,
 εἶναι νὰ δώσω στὸ ἀριστούργημα τοῦτο μιά μορ-
 φὴ στὴ γλῶσσα μας ἀντίστοιχη μ' ἐκείνη πὺνχει
 στὴ γλῶσσα του, δηλαδὴ νὰ ντύσω τὶς ιδέες του
 στὴ διάταξη καὶ στὴν ὅλην οἰκονομία τους μὲ
 τὴν ἔκφραση ἐκείνη πὺν τὸ ἴδιο τὸ ἀρχέτυπο ἀ-
 ριστούργημα προσδιορίζει: γιὰτὶ ὁ σύγχρονος
 ἀναγνώστης μπορεῖ νὰ τὸ νιώσῃ σὰν ἔργο ζων-
 τανό, μόνον ὅταν τοῦ μιλήσῃ στὴ δική του
 γλῶσσα, διατηρῶντας ὅσο εἶναι δυνατὸ τὶς χάρες
 τῆς ὁμορφιάς του.

Ἐπὶ γὰ τὸ καταφέρω τοῦτο, δὲν εἶναι ἀνάγκη
 νᾶμαι λογοτέχνης ἴσος στὴ δύναμη μὲ τὸν Πλά-
 τωνα: καὶ τοῦτο γιὰ τὸν ἀπλούστατο λόγο, ὅτι
 δὲν πρόκειται νὰ δημιουργήσω ἐγὼ, ὅπως
 ἐδημιούργησε ἐκεῖνος, ἕνα ἄλλο δικό μου «Συμ-
 πόσιο» πὺν νὰ μετρηθῇ μὲ τὸ δικό του — θεὸς
 φυλάξῃ! Ἐκεῖνος ἐδημιούργησε τὸ ἔργο, ἐγὼ
 θὰ τὸ ἐκτυπώσω. Ἐκεῖνος ἔθεσε τὶς ιδέες του,
 ἐκεῖνος τὶς διέταξε στὴ σύνθεσή τους, ἐκεῖνος
 τοὺς ἔδωσε μίαν ὀρισμένην ἔκφραση. Συνεπῶσ, τὸ
 ἔργο τὸ δικό μου εἶναι νὰ μελετήσω πὺν διατύ-
 πωσε τὴν ἔκφραση σὲ κάθε του φράση, καὶ γιὰτὶ,
 δηλαδὴ γιὰ ποιὸν αἰσθητικὸ λόγο τὴ διατύπωσε
 ἔτσι ἢ ἄλλιῶσ, καὶ νὰ προσπαθῶ νὰ βρῶ τὴν

αντίστοιχη τεχνολογημένην ἔκφραση στή δική μου τῆ γλῶσσα. Ἀπό κεῖ και πέρα, ὁ βαθμὸς τῆς ἐπιτυχίας μου θὰ ἐξαρτηθῆ ἀπὸ τὸ βαθμὸ πού θὰ ἐπιτύχω τὴν ἀντιστοιχία τούτη. Κριτήριό μου βέβαια θὰναι ἡ σωστὴ ἔρμηνεία, ἀλλὰ ἐγὼ αὐτὸ δὲν τὸ λέω σκοπὸ, ὅπως ὁ φιλόλογος, ἀλλὰ ἀπλή, ἀναγκαία και πρώτη προϋπόθεση τῆς δουλειᾶς μου· τὸ κύριο μέσο μου εἶναι ἄλλο: ἡ ὀξύτερη αἰσθητικὴ διαίσθηση, πού θὰ μου δώση νὰ καταλάβω τὸν τρόπο πού ὑφάινει τὴν ἰδέα με τὴ φράση ὁ δημιουργός, και ἡ λογοτεχνικὴ ἱκανότητα πού θὰ μου δώση νὰ κατορθώσω ἕνα ἀνάλογο ὑφάσμα τῆς ἰδέας και τῆς ἔκφρασης στή γλῶσσα μου, και νὰ δώσω ἔτσι τὸ ἀριστούργημα σὰν ἀριστούργημα τῆς λογοτεχνίας μου.

» Βέβαια, συνεχίζει ὁ λογοτέχνης, κανεὶς δὲν θ' ἀξιώση πὼς μια τέτοια μετάφραση μπορεῖ νὰ σταθῆ δίπλα στοῖς ἰδιοῦ ἀριστούργημα. Ὑπάρχουν μυστικοὶ νόμοι στήν τέχνη, πού ὀρίζουν νὰναι τὸ ἀριστούργημα μόνον στήν πρότυπη μορφή του ἀριστούργημα, και μόνον ὀραῖο ἔργο τὸ πολὺ, στή δευτερότυπὴ του. Ὑπάρχουν ὀμως ἀνάλογα ὀφελήματα. Πρῶτα-πρῶτα, πλαστουργεῖται ἡ γλῶσσα μου πάνω στήν ἀκροτέλεια τεχνικὴ ἔξοχων ἀριστουργημάτων· και προπάντων μια γλῶσσα σὰν τὴ γλῶσσα μας, πού ἡ ποίηση τὴ μονοπώλησε και τῆς ἔκαμε τὴν οὐσία καθαρὰ λυρική εἰς βάρος τῆς τέχνης τῆς πεζογραφίας. Ἐπειτα, κάνω τὸ ἀριστούργημα, ἔστω και στή μορφή του ἀπλῶς ὀραῖου ἔργου, χτῆμα τῆς λογοτεχνίας μας, σάρκα ἐκ τῆς σαρκός της, αἷμα ἐκ τοῦ αἵματός της, και τὴν πλαταίνω ἔτσι ἀνάλογα. Και τρίτο: ὑπάρχουν βαθμίδες πού πλησιάζουν τὴ μετάφραση στοῦ πρωτότυπο ἀριστούργημα, κι' ὁ αὐριανός πού θὰ ἐπιχειρήση πάλι τὸ ἔργο, ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἐγὼ βρίσκομαι στή Β θέση, θὰ βρισκεται ἐκεῖνος τουλάχιστον στήν ἐπόμενη.»

Τὶς ἀρχές αὐτές ὑποστήριξε πάντα ἡ ὑπεύθυνη τούτη στήλη, τόσο γιὰ τὴν ποίηση, ὀσο και γιὰ τὴν πεζογραφία, κι' ἐπειδὴ θέλησε νὰ μείνη πάντα συνεπὴς σ' αὐτές, ὀχι λίγες φορὲς εἶναι πού καταδίκασε πικρὰ εἰλικρινεῖς και φιλότιμες προσπάθειες, πού τὶς θεώρησε ἀπὸ τὴν ἰδία τὴ βάση τους λαθεμένες και συνεπῶς μάταιες. Στερεωμένη πάνω στή σωστὴ θέση, μὰ μόνον στήν πεζογραφία ἀπόπειρα χαιρέτησε ὀς τὰ τώρα μ' ἐνθουσιασμό, σὰν ἀρχή, μὰ και μ' ὀλες τὶς εὐλογες ἐπιφυλάξεις, τὴ μετάφραση τοῦ «Ἐπιταφίου» ἀπὸ τὸν Κακριδῆ. Στὴ μετάφραση ὀμως τοῦ «Συμποσίου» τούτη, χαιρετᾶ χωρὶς ἐπιφύλαξη μίαν ὀλοκληρωμένην ἐπιτυχία. Στὴν εἰσαγωγή βλέπει κανεὶς πὼς ὁ μεταφραστὴς ἔθεσε σκοπὸ του και θεώρησε σὰ μόνη θεμιτὴ μετάφραση τοῦ ἀριστουργήματος τὴ λογοτεχνικὴ μετάφραση· και στήν ἰδία τὴ μετάφραση βρίσκει, στὶς λεπτοδουλεμένες σὰ δαντέλλα σελίδες, ὀλες ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, μίαν ἄκρα συνέπεια και ἐπιτυχία.

Ἀκριβῶς ἔρμηνεύοντας τὴ σκέψη και τοὺς σκοποὺς τοῦ ἐξαιρετικοῦ αὐτοῦ λογοτέχνη, ἀνάπτυξα παραπάνω τόσο ἀναλυτικὰ τὶς ἀρχές, τὶς μέθοδες και τοὺς λόγους τῆς λογοτεχνικῆς με-

τάφρασης τῶν κλασικῶν ἀριστουργημάτων· ἀλλὰ ἔτσι ἔδωσα και τὴν εἰκόνα τοῦ πὼς ἐργάστηκε πάνω στοῦ κείμενο. Με τὴν αὐστηρὴ ἔρμηνεία σὰν προϋπόθεση και με τὴ διάθεση τῆς ἀναπτυγμένης λογοτεχνικῆς συνείδησης σὰν κύριο μέσο, ἀναζήτησε τοὺς αἰσθητικὸς λόγους πού ἐπέβαλλαν αὐτὴν ἡ ἐκείνη τὴν τεχνικὴ μορφή στή διατύπωση, και σὰ λογοτέχνης ὀστερα προσπάθησε νὰ δώση τὴν ἀντίστοιχη στή γλῶσσα μας διατύπωση. Ὀλόκληρο τὸ ἔργο ἔχει τὴν ἀνεση, τὴ θαυμαστὴν ἀνεση τῆς ὀστερα ἀπὸ τὴν ἀκαταμέτρητη ἀγωνία τοῦ ἐπίμονου μόχθου τελικῆς, ἰσορροπημένης με τὴ συνείδηση τοῦ λογοτέχνη, μορφῆς.

Στὰ ἀριστουργήματα, ἡ ἰδέα δίχως τὴν αἰσθητικὴ, μερικὴ και συνθετικὴ ἔκφρασή της, χάνει μέγα μέρος κι' ὀπὸ τὴν ἰδία τὴν ἀξία της, τὴν πληρότητά της δηλαδή, γιὰ τὴν αἰσθητικὴ ἔκφραση εἶναι τὸ κλειδί τῆς συνθετικῆς ἐνέργειας ὀλων τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς πού θὰ τὴ δεχτοῦνε. Τὸ κοινὸ τοῦτο μυστικὸ, πού ὀλοι ὀστόσοσσο προσπαθοῦν νὰ τὸ ἀγνοοῦνε, τὸ ζῆ σ' ὀλη τὴν ἀγωνία του ὁ μεταφραστὴς τοῦ «Συμποσίου». Γιὰ τὴν ἀκριβῶς διάλεξε τὴ μετάφραση ἐνός φιλοσοφικοῦ και λογοτεχνικοῦ μαζί ἀριστουργήματος — μὰ πούθενά δὲν τὸ πρόδωσε. Γιὰ νὰ σημειώσω τὸ πὼς ἔκτυπο σχετικὸ χαρακτηριστικὸ, — κατόρθωσε πρῶτ' ἀπ' ὀλα με τὴν ἰδία τὴ δημοτικὴ νὰ δώση στήν ὀμιλία κάθε προσώπου τὸ ἀνάλογο πρὸς τὸ ἦθος του ὀφος, ἔτσι πού ξέροντας κανεὶς τὰ πρόσωπα κι' ἀνοίγοντας μὰ σελίδα, ξέρει ποῖο ἀπὸ τὰ πρόσωπα μιλάει σ' αὐτὴ. Τοῦτο βέβαια δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ πὼς βαθεῖα και πολὺπλοκα προβλήματα τῆς ἀπόδοσης, μὰ σὰν τὸ πὼς γενικὸ και ἔκτυπο, ἀρκεῖ νὰ ὑπαινιχθῆ τὸν τρόπο και τὴν ἄκρα συνέπεια τῆς μοναδικῆς αὐτῆς ἐργασίας.

Με τὴ μετάφραση αὐτὴ τοῦ Φωτιάδη, ἡ λογοτεχνία μας ἀπόκτησε τὴ μετάφραση πού ἀξίξε τὸ ἀθάνατο αὐτὸ ἀριστούργημα. Ἄν ἔρθη ὀμως ὁ φιλόλογος και τοῦ στήση χαμμιά μάχη, ὀτι ἐκεῖνο τὸ «τοῖγαροῦν» ἡ ἐκεῖνο τὸ «ἦ» δὲν ἀποδόθηκε σύμφωνα με τοὺς αὐστηροὺς κανόνες τῆς σχολαστικῆς ἔρμηνείας, μπορεῖ νὰ τοῦ ἀπαντήση με τὰ περίφημα ἐκεῖνα λόγια, πού γι' ἄλλη βέβαια περίπτωση εἰπῶθησαν, μὰ πού ἔχουν γενικὴν ἀξία: «Οἱ κανόνες ἔχουν κάποιες ἐξαιρέσεις, ταῖς ὀποῖαις ὀποιος ἔχει καλὰ θεμεμῆνη με τοὺς κλασσικοὺς τὴν ψυχὴ του, βάνει εἰς ἔργον εἰς τὴν ἰδία στιγμή εἰς τὴν ὀποῖαν μορφώνει τὴν ὀλην. Πίστευσέ μου, Διδάσκαλε, ἡ ἀρμονία (στοῦ γενικὸ νόημά της) δὲν εἶναι πρᾶγμα ὀλο μηχανικὸ, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς ξεχείλισμα».

ΠΑΝΑΓΗΣ Γ. ΛΕΚΑΤΣΑΣ

Μαρίας Περ. Ράλλη: «Στίχοι».

Δὲ νομίζω νὰ ἦταν σημαντικὴ παράλειψη τὸ ὀτι δὲ μίλησα, ἀπὸ τὶς στῆλες αὐτές, γιὰ τὴ δεύτερη συλλογὴ τῆς κ. Μαρίας Ράλλη. Δὲν παρουσίαζε οὐσιαστικὴ διαφορά με τὰ πρῶτα της ποιήματα ἐκείνη ἡ συλλογὴ, ἐνὀ οἱ «Στίχοι»,